

Statsminister Gro Harlem Brundtland: Ærede president! Det er med glede og forventning vi ønsker alle deltakere i Nordisk Råds 36. sesjon velkommen til Oslo. Igjen er vi samlet for å drøfte viktige spørsmål med sikte på å videreføre det nære samarbeidet mellom våre land.

Det har vært sagt mange ganger før. Likevel bør vi minne hverandre om det fundamentale i det nordiske samarbeidet: Felles arv, felles grunnsyn, gjensidig respekt og forståelse, folkelige organisasjoners engasjement og planmessig felles innsats i politikk, kultur og næringsliv, som har gjort samarbeidet mellom våre land til noe av det mest omfattende i sitt slag i vår tid.

Det er viktig å ha disse forhold klart for seg i en tid da europeisk integrasjon igjen er blitt det sentrale punktet på den politiske dagsorden i vår del av verden.

Vi står i dag overfor et Europa i rask forandring. Rammene for samarbeidet mellom de europeiske land utvides og utdypes. INF-avtalen, glasnost-politikken og Europas egne ønsker og bestrebelser på å styrke det politiske og økonomiske samarbeid peker mot et endret all-europeisk samarbeidsklima som gir nye muligheter.

EF-samarbeidet representerer i dag et kraftsenter for den europeiske utvikling. Det nylig avholdte toppmøtet mellom EFs stats- og regjeringssjefer i Brussel bekreftet dette og bar bud om et felles ønske og en felles vilje til å videreutvikle EF-samarbeidet. Denne utfordring må Norden og det nordiske samarbeid forholde seg til.

Denne europeiske utvikling betyr et økt tempo i de forandringer som skjer like i vår nærhet. Den teknologiske og industrielle utvikling betyr at et økende antall viktige spørsmål bare kan løses tilfredsstillende innenfor multilaterale samarbeidsløsninger. Det er også innen EF/EFTA-området en klar forståelse for å søke bredere felleseuropeiske løsninger for å styrke Europas konkurransevne vis-à-vis USA og Japan.

Den gamle frihandelsmodell tjente sin tids hensikter, men den strekker ikke til for å imøtekomme dagens samarbeidsbehov i Vest-Europa. De utfordringer og muligheter som våre nordiske land og våre partnere i EFTA nå står overfor, kan ikke lenger løses innenfor tidligere samarbeidsrammer. Det vesteuropeiske frihandelsområde må derfor bygges videre ut ved å følge opp Luxembourg-erklæringen fra 1984 om å skape et "europeisk økonomisk rom" som strekker seg utover tradisjonelle handelspolitiske felter. Men det stiller også krav til våre land. I virkeligheten innebærer tilpasningen til bredere europeiske løsninger et behov for sterkere konsultasjon og for koordinering i Norden.

Vi er en del av Europa. Den idé og det grunnlag som det tradisjonelle og nære nordiske samarbeid bygger på, skal vi derfor ta med oss i våre drøftelser med Det europeiske fellesskap. Vi må søke å unngå løsninger som skaper nye økonomiske og handelspolitiske barrierer mellom EF og EFTA og mellom de nordiske land. Selv om dette bør være vårt utgangspunkt, forhindrer det ikke at vi på enkelte områder - hvor våre prioriteringer kan være noe ulik EFs -

finner å ville velge egne nordiske løsninger. Jeg tror at denne sesjonen vil vise at Norden har et felles ønske om en nær tilknytning til resten av Europa og at Norden har mye å bidra med i den prosessen.

Europa - med sine vel 360 millioner mennesker - er inne i en utvikling som reiser nye utfordringer, men også nye muligheter for de nordiske land.

(Taler nr. 52 ,Statsminister Gro Harlem Brundtland)

EFs arbeid med å etablere et indre marked innen utgangen av 1992 betyr bl.a. fri bevegelse for varer, tjenester, arbeidskraft og kapital i et marked for vel 320 millioner mennesker. Vi må bygge på at EF vil gjennomføre det indre marked i samsvar med tidsplanen. Denne utvikling er av fundamental betydning for Norge som for de øvrige nordiske land. Jeg minner om at om lag halvparten av verdiskapningen i Norge knytter seg til vår utenrikshandel, og at EF er vårt største marked.

I lys av dette er det en høyt prioritert oppgave å få etablert et nordisk hjemmemarked. Erkjennelsen av behovet for Norden som hjemmemarked, som igjen bør harmoniseres i størst mulig grad med EFs store marked, vil ha konsekvenser for mange sektorer av det nordiske samarbeidet. Et virkelig hjemmemarked forutsetter at lover harmoniseres og tekniske og økonomiske handelshindre avvikles samtidig som vi ønsker varer og tjenester fra våre naboland velkommen. Det vil også effektivisere bruken av våre egne ressurser. Jeg håper at vi i årene som kommer, vil se en radikal avvikling av de handelshindre som i dag hindrer næringslivet i Norden i å fungere effektivt over landegrensene. Vi har imidlertid ingen tid å miste.

Etter mange år med økonomisk vekst i Norden er det klare tegn i tiden på at vi går vanskeligere tider i møte. Tross positive trekk preges Europa i dag av lav økonomisk vekst og betydelig arbeidsløshet. Desto

(Taler nr. 52 ,Statsminister Gro Harlem Brundtland)

viktigere er det at vi holder fast på det nordiske samarbeid. Handlingsplanen for økonomisk vekst og full sysselsetting er her viktig. Vi må stå fast i våre anstrengelser for å sikre sysselsettingen.

Den økonomiske handlingsplanen "Norden i vekst" er nå inne i sitt siste år, og de nordiske regjeringene har besluttet at arbeidet skal videreføres gjennom en ny handlingsplan for økonomisk vekst og full sysselsetting.

Nordens forhold til Europa og Norden som hjemmemarked kommer til å utgjøre viktige elementer i planen. De nordiske land er små land med begrensede ressurser. Men sammen kan vi gjøre oss sterkere gjeldende. Målsettingen med den økonomiske handlingsplanen er å bedre rammebetingelsene for nordisk næringsvirksomhet, samtidig som den nordiske levestandard og sosiale sikkerhet kan opprettholdes. Hensikten er også her å stimulere til en harmonisering mellom de nordiske landene og EFs indre marked på berørte områder. Bruken av felles ressurser innenfor forskning, infrastruktur og miljø gir oss muligheter til å nå lenger og til å sette oss høyere mål enn hva det enkelte land kan klare alene. Arbeidet med den økonomiske handlingsplanen er et av de mest betydningsfulle tiltak innenfor det nordiske samarbeidet i de kommende år.

I ettermiddag har statsministrene mottatt Nordens fremdrift i arbeidet for et konsernfaglig samarbeid, som de nå føler er kommet inn i en bakevje. De tar derfor opp

(Taler nr. 52 ,Statsminister Gro Harlem Brundtland)

spørsmålet om behov for lovgivning eller konvensjoner. Det er min vurdering, og jeg tror den deles også av de andre statsministrene, at dette er en sak som fortjener oppmerksomhet, og som er best tjent med at man følger løpet med å nå fram til avtaler mellom arbeidslivets parter. Men vi må nå medvirke til at arbeidet bærer frukter, fordi samarbeidet mellom arbeidslivets organisasjoner er en viktig del av en samlet økonomisk samarbeidsmodell i Norden.

Selv om de nordiske land er små land, går våre muligheter til å påvirke den internasjonale utvikling lenger enn våre størrelser skulle tilsi. Det velutbygde nordiske samarbeidet utgjør en plattform for å utøve innflytelse både innenfor det bredere europeiske og det globale internasjonale samarbeidet.

Norden har stått samlet med blikket rettet mot den tredje verden og folkenes kamp for frihet og fremtid. Vi i Norden har et felles perspektiv på utviklingen. Den solidaritet som har preget utviklingen av den nordiske samfunnsmodell, er ikke begrenset til våre egne land, men har for oss global rekkevidde. I dag gir det seg utslag i praktisk solidarisk arbeid sammen med de byggende krefter i den tredje verden, ikke minst i Afrika. De nordiske land har et særlig ansvar i en sterkere europeisk mobilisering for en utvikling i den tredje verden som kan bli bærekraftig. Da må utvikling og miljø gå hånd i hånd. Våre nordiske verdier, sosialt ansvar, fordeling av

(Taler nr. 52 ,Statsminister Gro Harlem Brundtland)

ressurser, økonomisk stabilitet og menneskelig miljø vil måtte stå sentralt i denne utviklingen.

Trusselen mot vårt miljø henger bl.a. sammen med de økte sosiale og økonomiske forskjellene mellom industrilandene og landene i den tredje verden. Den gjensidige avhengigheten mellom økonomi, sosiale problemer og belastningen av miljøet er en viktig årsak til at miljøproblemene stadig vokser.

(Tale nr.52, statsminister Gro Harlem Brundtland)

Jeg vil få takke alle de nordiske land for den sterke støtte til Verdenskommisjonen for miljø og utvikling. Det er en støtte som har vært helt avgjørende, både under arbeidet og nå når rapporten følges opp på bredt internasjonalt plan. Det er også med glede jeg har notert den omfattende behandling og oppfølging av rapporten er i ferd med å få i alle nordiske samarbeidsorganer. Det viser nok en gang at de nordiske land tenker likt når det gjelder de grunnleggende spørsmål som angår menneskehetens felles framtid.

Et nylig praktisk eksempel på at Norden har tatt ansvar og gått foran, er den nordiske enighet om tiltak for å beskytte jordas ozonlag. Disse er mer ambisiøse enn det internasjonale avtaler har lagt opp til. La oss heller ikke glemme at avtalen om grenseoverskridende luftforurensning var et nordisk initiativ.

Energi er et nøkkelområde i utviklingen både for Nord og Sør. Det er sammenheng mellom energi, miljø og økonomisk utvikling. Vi står her overfor utfordringer som må møtes gjennom samarbeid på tvers av tradisjonelle politiske og økonomiske tilhørighetsforhold.

De nordiske land har ulike energipolitiske forutsetninger. Men vi har den erfaring felles at skarpe svingninger i oljeprisen virker skadelig inn ikke bare på enkeltlands nasjonale økonomi, men også på det økonomiske samkvemmet mellom landene. Utviklingen i det internasjonale oljemarkedet i de senere år har illustrert den økte gjensidige avhengighet mellom nasjoner.

Rapporten fra Verdenskommisjonen understreker oljeprisenes betydning for internasjonal energipolitikk og miljøpolitikk. Den oppfordrer til at vi søker etter nye mekanismer som kan fremme dialog mellom produsenter og forbrukere.

(Taler nr. 52, statsminister Gro Harlem Brundtland)

Fra norsk side har vi tatt til orde for et bredt energipolitisk samspill, basert på økte kontakter og større gjensidig forståelse mellom oljeeksporterende og oljeimporterende land. Et slikt samarbeid og en stabilisering av oljeprisen på et rimelig nivå vil virke stabiliserende inn også på verdensøkonomien. Det vil samtidig styrke grunnlaget for en tryggere og mer langsiktig energi- og miljøpolitikk, gjennom å stimulere til energiøkonomisering og utvikling av mer miljøvennlige alternative energikilder. Disse energipolitiske perspektiver har sin naturlige plass også på vår nordiske dagsorden.

Energisektoren inneholder mange interessante regionale samarbeidsmuligheter for de nordiske land. Det nordiske naturgassamarbeidet vil bli stadig mer aktuelt i årene som kommer. Naturgass finnes i rikelige mengder utenfor norskekysten, og er en energikilde som kan foredles og utnyttes i langt større grad enn tilfellet er i dag.

Som kjent foreligger det planer for utbygging av et nett av rørledninger som skal kunne frakte den norske gassen til de fleste områder i Norden. Vi regner med et positivt samarbeid om bruken av denne nye energikilden, et samarbeid som vil være tjenlig for alle parter.

Et av de ministerrådsforslag som skal behandles i løpet av sesjonen, er opprettelsen av et industrielt senter i tilknytning til Nordisk Industrifond her i Oslo. Det er det nordiske samarbeidets viktigste instrument for å fremme teknologisk og industriell utvikling i Norden. Vi ser på dette som noe som innebærer økte ambisjoner for det nordiske industripolitiske samarbeidet, og som kan bli et slagkraftig instrument for teknisk forskning og utvikling - og industriell fornyelse.

Jeg ser på dette tiltaket for å styrke industrisektoren som positivt og fremsynt. Industripolitikken vår preges i stadig større grad av økte satsinger innenfor teknisk forskning og utvikling. Samtidig vil spørsmål knyttet til næringslivets internasjonalisering og deltakelse i Vest-Europas industriprosjekter bli hovedsaker på industriområdet.

I et slikt perspektiv vil det nye industrisentret arbeide med oppgaver som har betydning for alle nordiske land innenfor bioteknologi, materialteknologi og arktisk teknologi. Dette er positivt og lovende.

Errede president, la meg til slutt få nevne Nordisk Forum. Det er en stor glede for meg å kunne fastslå at den store satsingen som den nordiske kvinnekongressen vil bli, skal finne sted her i Oslo i dagene 30. juli - 7. august i år. Det stilles store forventninger til kongressen, som vil bli et arrangement på linje med FNs store internasjonale kvinnekongresser. Jeg ønsker arrangører og deltakere lykke til med dette spennende og perspektivrike arrangementet.